

Barbara Kelčec-Suhovec**O umjetničkom**

Prijatelj: Pozvao si nas ovamo, Glasniče, govoreći da je došlo vrijeme i da si ga prepoznao.

Glasnik: Tako je kako kažeš, Prijatelju.

Sakupiše se dani i ja razabrah da mi donošahu iskustvo.

Stoga govorim zbog provođenja, da izgrađujem most da biste ga prepoznali.

Prijatelj: O čemu nam želiš govoriti?

Glasnik: O onoj koja izjavljujući objavljuje jedinstvo Riječi.

Jer "U početku bijaše Riječ
i Riječ bijaše u Boga
i Riječ bijaše Bog.
Ona bijaše u početku u Boga.
Sve postade po njoj
i bez nje ne postade ništa.
Svemu što postade
u njoj bijaše život
i život bijaše ljudima svjetlo,
i svjetlo u tami svijetli
i tama ga ne obuže", (Iv, 1 1-5)

izvor-voda u izvoru biva.

Svako umjetničko djelo nastaje zbog nekoga negdje. To ne znači da umjetnik stvara svjesno s namjerom za nekoga u danom trenutku, nego on to može tek naknadno, ako je potrebit, razmišljanjem

utvrditi. Također ovaj netko nisu neki, jer sve što nekome jest, jest to samo za njega kao nešto pruženo mogućem dohvaćanju njegova duha. Treba paziti jer kažem pruženo, a sve što je pruženo ne mora biti i primljeno. Tako je uloga umjetnosti jednim dijelom buđenje duha. Treba li tek otvoriti njegov prostor, možda nešto usmjeriti ili pak samo donositi da bi bilo prepoznato, sve to uvijek čini onim bitno istim ukazivanjem. I plimni val, kada se povuče, na obali nešto ostavlja ili je očisti za nove tragove. Jednom načinjeno, umjetničko djelo kreće na put do motritelja. Ali time nije iscrpljeno njegovo biće. Ono ipak nije samo za nekoga negdje kao promatrača i primatelja. Ono biva od samoga trenutka svoga nastajanja da bi sprečavalo zaustavljanje na samo jednom dijelu onog sveobuhvatnog, da zrači i sprečava da bude uzimano samo iz jednog njegovog dijela, koji zapravo i ne postoji, te tako kao da se ništa i ne uzima. Kod stvaraoaca se takvo što dešava ako se zadrži ne želeći se u potpunosti predati traženju. Građa takve umjetnosti ostaje sirova, okljaštrena i samo se grubo, zapravo vulgarno poigrava sa svetim stvarima. Ona je oličenje niskoga duha i lažju se usuđuje sebe nazivati umjetnošću. Istinski pak prijatelj umjetnosti, kao onaj koji je i ljubitelj i poznavalac, vidi svjetlost koja je osvijetlila za djelo i sada osvjetljuje i njega samog. Pri tome njegov subjektivitet više nipošto neće imati moći, neće imati nikakve važnosti jer će biti prevladan. On se neće zaustavljati da u djelu pronalazi užitek svom Ja.

Nad raspuklinom u zemlji sjedila je Pitija. Bijaše predana i čista da bi primila. Udisaše božanstvenu paru da bi zadahnuta njome govorila. Jer božanska je para para onoga što je u temelju svega. Ova je Pitija umjetnik kao što je Pitija i onaj koji umjetničko djelo prima. Zbog božanski svečanog obojica, opčinjeni, šire ruke.

Stvaralac biva pomaknut u višu sferu Poretka, sferu višu utoliko što u njoj upija iz rastvorenog, u punini mu na dodir pruženog sveobuhvaćajućeg bitka. On biva pozvan da se odazove i da slijedi. Da sačini da bi svjedočio. Božansko kroz njegov govoreći, o sebi govori. Jedini razlog zbog kojeg će se jedno djelo razlikovati od drugog jest samo taj što se u Prostranstvo ulazi i iz njega izlazi odvojenim stazama.

Na što te upućuje ono što iz djela izranja, pokazuje svoje lice, hvata, odvlači k sebi, raste i zaposjeda? Što ti ostavlja taj posvećeni trenutak ako ne rast u svjesnosti?

Leonardo slikaše osmijeh. Bijahu to bestežinski osmijesi - u slikama mir nuđaše svoj sklad. Kako bi ga mogli imati ako Leonardo za nj ne bi bio pripravan, ako ga ne bi on na njih prenosio? Tim ga je detaljem tajanstvenoga smiješka samo učinio vidljivim. Njime on bijaše materijaliziran. A Leonardo ga je odabrao prije no što bi odabrao iskazati ga nekim drugim motivom kao naprimjer pejzažem. Odabir

osmijeha pripada egzistencijalnoj uvjetovanosti njega kao Leonarda. Ovaj odabir dakako nije puko proizvoljan, on pripada Leonardovoj stazi koja je započela u fizičkoj točki kroz koju mu je bila ponuđena otvorenost.

Rezonator je naprava koja je sposobna da se odazove na titraje određene učestalosti. (Naziv dolazi od lat. *resono*, 1, što znači razlijevati se.) Titraji vanjske sile nepobitno bivaju. Eol kroz žice tjera zrak. Harfa postaje harfom. Eolovom harfom. Dakle čovjek je moguć odgovoriti. U pitanju je njegova frekvencija. On je postavljen u svijet i mora čuti i pronaći da je čovjek. I treba uvidjeti koliko je svemu i sa svime jednak, jer sve je stvoreno Riječju. I jer Riječ imaše svoje duhovno i materijalno tijelo, bijaše tako biti moguće. A Riječ je jedna. Ovu "podvojenost" utvrđuje onaj tko je poznaje. I upravo je nedorečenost grijeh. Umjetnošću je omogućeno da se lakše priđe ovoj višoj sferi cjelovitosti. Tamo je moguća pjesma o drvetu zbog koje ćeš upoznati ili prepoznati Drvo. I pjesma i slika i ples, žele i mogu govoriti o drvetu tako da dotakneš cjelinu kojoj ono pripada. Govorit će ti bojom i obrisom samo jednog drveta, ali neće se poput povjesničara zaustaviti kod posebnog.

Put vodi preko tebe sama. Bijaše tako čovjek, istinski tražitelj. "Ja ne vidim sebe, čak ni poretka ne poznajem", uvidi on, pa se pitaše što mu je činiti. Već odavno čutio je on u sebi neku silnu snagu. Nešto nepoznato ležalo mu oko srca što on silno željaše da upozna, te tako življaše i žuđaše.